

# SVÁTOST POKÁNÍ

**Svátost pokání (poenitentia)** je svátost, kterou se kněžským rozhřešením odpouštějí hříchy spáchané po křtu, když kající lituje svých hříchů, upřímně je vyzná a má vůli vykonat dostiučinění (pokání).

## Ustanovení svátosti pokání:

Svátost pokání ustanovil Pán Ježíš slovy: „Přijměte Ducha Svatého! Kterým hříchy odpustíte, těm s odpouštějí; a kterým je zadržíte, těm jsou zadrženy.“ (Jan 20, 23).

Těmito slovy Pán Ježíš přenesl na apoštoly poslání, které sám od Otce přijal a na zemi prováděl. Toto poslání spočívalo v „hledání a záchraně toho, co bylo ztraceno“ (Luk 19,10) Jako on sám na zemi odpouštěl hříchy (např. při uzdravení ochrnutého – Mat 9, 2, veřejné hříšníci – Luk 7, 47), tak nyní udělil, apoštolům moc odpouštět hříchy. Odpuštění či zadržení hříchů na zemi má za následek, že hříchy jsou odpuštěny, případně zadrženy také před Bohem.

## Vlastnosti církevní moci odpouštět hříchy:

1. Církevní absolucí (rozhřešením) se odpouštějí hříchy skutečně a bezprostředně.
2. Absolutní moc Církve se vztahuje na všechny hříchy bez výjimky.
3. Výkon církevní moci odpouštět hříchy je soudcovským aktem.

**Udělovatel a příjemce svátosti pokání:** Jedinými nositeli absolutní moci jsou **biskupové a kněží**. Svátost pokání může přijmout **každý pokřtěný**, který po křtu spáchal těžký, nebo lehký hřích. **K platnému přijetí svátosti pokání se vyžadují následující tři úkony: Lítost nad spáchanými hříchy, vyznání hříchů a dostiučinění.**

**Forma svátosti pokání** spočívá ve slovech absoluce (rozhřešení).

## Účinky svátosti pokání:

1. **Hlavním účinkem svátosti pokání je smíření hříšníka s Bohem.** Absoluce ve spojení s úkony kajícího (lítost nad spáchanými hříchy, vyznání hříchů a dostiučinění) působí odpuštění hříchů. Smíření s Bohem v sobě obsahuje nejen odpuštění hříchů, ale také udělení milosti posvěcující. Milost posvěcující, pokud byla ztracena v důsledku těžkého hříchu je zde opět dána. Pokud nebyla ztracena (v případě hříchů pouze lehkých), pak se rozmnožuje. S posvěcující milostí vzniká nárok také na aktuální milosti, nutné k ochraně před hříchem.

**2. S odpuštěním hříchů je spojeno také odpuštění věčných trestů v pekle. Časné tresty jsou zde odpuštěny pouze částečně.** (K odpuštění časných trestů slouží odpustky, které poskytuje církevní autorita z pokladu zásluh Krista a svatých. Problematika odpustků je poměrně široká a bude jí věnována samostatná kapitola v některém z příštích čísel.)

**3. Smíření s Bohem působí mnohdy (tedy nikoliv vždy a u všech) jako psychologický vedlejší účinek mír a klid svědomí a silnou duchovní útěchu.**

### **Svätost pokání sestává z následujících částí:**

1. Zpytování svědomí.
2. Účinná lítost.
3. Vyznání hříchů.
4. Opravdové předsevzetí.
5. Dostiučinění (pokání).

**Lítost** je vnitřním aktem rozumu a vůle. Je to „bolest duše a ošklivost nad spáchanými hříchy, spojená s předsevzetím v budoucnosti více nehřešit“ (*koncil tridentský*). Předsevzetí nikdy nehřešit je tedy zahrnuto v pravé lítosti nad spáchanými hříchy. Lítost je první a nejnutnější částí svátosti pokání a je nezbytnou podmínkou k odpuštění hříchů. Lítost proto musí být při přijetí svátosti pokání výslovně vzbuzena.

### **Lítost může být:**

1. **Přirozená.**
2. **Nadpřirozená:** a) **Nedokonalá.**  
b) **Dokonalá.**

**Přirozená lítost** (např. z důvodu, že se člověk skrze hřích před jinými lidmi znevážil, utrpěl posměch apod.) **je ve svátosti pokání nedostatečná.** Nemá spasitelnou cenu.

**Pro odpuštění hříchů ve svátosti pokání je nutná nadpřirozená lítost, alespoň nedokonalá.**

**Nedokonalá lítost** vychází z motivu nedokonalé lásky k Bohu, nebo z jiných nadpřirozených pohnutek, které tuto nedokonalou lásku v sobě zahrnují (např. z naděje na věčnou odměnu, nebo ze strachu před věčným trestem). Lítost vycházející z motivu bázně je mravně dobrým a nadpřirozeným aktem (článek víry).

Tato lítost je „darem Boha a povzbuzením Ducha Svatého, jehož pomocí se kající připravuje na cestu ke spravedlnosti,..., je pravou a užitečnou bolestí“ (*koncil tridentský*) Písmo svaté na četných místech varuje před hříchem s poukazem na Boží trest. Například: „Bojte se spíše toho, jenž může duši i tělo zatratit do pekla!“ (Mat 10, 28).

Dále např. Ex 20,20, Ž 118,20, Mat 5, 29, Jan 5, 14 **ověřit** Také církevní otcové často užívají motivu bázně. Např. Tertulián vyzývá hříšníka k přijetí veřejného pokání s poukazem na pekelný trest, jemuž tím ujde. Sv. Augustin doporučuje bázeň před Božím trestem jako přípravu cesty ke spravedlnosti. Sv. Jan Zlatoústý říká: „Co je horší než peklo? A přece není nic užitečnějšího než bázeň před ním, neboť strach před peklem nám zajistí korunu království.“

**Dokonalá lítost dává těžkému hříšníkovi milost ospravedlnění již před aktuálním přijetím svátosti pokání, ale musí být spojena s touhou po svátosti pokání. Vzbuzení dokonalé lítosti je důležité v nebezpečí smrti.**

Motivem dokonalé lítosti je dokonalá láska k Bohu (caritas). Ta spočívá v tom, že milujeme Boha kvůli němu samému nade vše. Jejím formálním objektem je Boží dobrota, která se projevuje v nesčetných dobrých skutcích, zvláště v největším z nich – vykoupení Kristem na kříži.

Ve Starém zákoně byla dokonalá lítost pro dospělé jediným prostředkem k odpuštění hříchů. (viz Ez 18,21, Ez 33,11, Ž 31,5): také v Novém zákoně je poukazováno na účinek odpuštění hříchů v důsledku dokonalé lásky k Bohu. Např. „Odpouští se jí mnoho hříchů, protože mnoho milovala.“ (Luk 7,47). Dále např. v Jan 14, 21, 1 Jan 4,7.

**Vyznání hříchů – vyznání všech těžkých hříchů je nutné** (podle druhu, počtu a okolností měnících druh hříchu). Vědomé zatajení těžkého hříchu činí svatou zpověď neplatnou, jedná se o další hřích svatokrádeže. Ke svátosti pokání je nutno přistupovat vždy, když se dopustíme těžkého hříchu. **Vyznání lehkých hříchů není nutné, avšak je dovolené a užitečné.**

**Zpracoval: Doc. Ing. Jaroslav Solař, Ph.D.**